

Sygn. akt VIII U 1163/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 sierpnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Hanna Witkowska-Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Lawrenc

po rozpoznaniu w dniu 27 sierpnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 4 czerwca 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje Z. K. prawo do emerytury pomostowej poczynając od dnia złożenia wniosku.

/na oryginale właściwy podpis/

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 czerwca 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił Z. K. prawa do emerytury pomostowej z uwagi na brak 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 14 lat i 3 dni.

W uzasadnieniu wskazał, iż nie uwzględnił do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 14 marca 1985 roku do 7 listopada 1986 roku za pośrednictwem (...) Agencji (...) albowiem wnioskodawca zatrudniony był u amatora zagranicznego zaś (...) Agencja (...) nie była jego pracodawcą. W związku z powyższym firmy tej nie można uznać za płatnika składek jak i za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia o pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł Z. K. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu wskazał, iż pracując na statku wykonywał pracę w szczególnych warunkach a za ten okres zostały odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony Z. K., urodzony dnia (...), w dniu 13 maja 2013 roku wniósł do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę pomostową. Nie pozostaje on w stosunku pracy.

W toku postępowania przed ZUS ubezpieczony udowodnił 27 lat, 5 miesięcy i 19 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 14 lat i 3 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 4 czerwca 2013 roku ZUS odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej, albowiem nie udokumentował on wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /okoliczności bezsporne/.

W okresie od 14 marca 1985 roku do dnia 7 listopada 1986 roku Z. K. był zatrudniony za pośrednictwem (...) sp. z o.o. u armatorów zagranicznych na stanowisku drugiego marynarza na statku m/v (...). W tym czasie ubezpieczony osobiście stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę jako członek załóg statków, na których był zatrudniony / dowody: zaświadczenie k. 7, 10 akt ubezpieczeniowych/.

Za okres od 14 marca 1985 roku do dnia 7 listopada 1986 roku (...) sp. z o.o. odprowadziła za ubezpieczonego składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne /okoliczności bezsporne/.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, której prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych odwołanie Z. K. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2008 r., Nr 237, poz. 1656 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5 – 12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5 – 9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
6. po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W rozpoznawanej sprawie, bezspornym jest, iż ubezpieczony na dzień złożenia wniosku ukończył 60 lat, udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 25 lat oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentrował się na kwestii spełniania przez ubezpieczonego warunków ustalenia mu prawa do emerytury pomostowej, a w szczególności przesłanki posiadania na dzień wejścia ustawy o emeryturach pomostowych w życie, tj. na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach

lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wynikającej z art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Dla oceny tej przesłanki kluczowa jest odpowiedź na pytanie, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w okresach zatrudnienia u armatorów zagranicznych za pośrednictwem (...) sp. z o.o. w G. w okresie od 1414 marca 1985 roku do dnia 7 listopada 1986 roku podlega zaliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

W świetle treści przepisu art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych nie ulega wątpliwości, że przesłankę tą analizować należy przez pryzmat przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. wyroki S.N.: z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289 i z dnia 4 września 2012 r. w sprawie I UK 164/12, publik. LEX nr 1284720).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy, przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r., okresy pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych w łącznym wymiarze 14 lat i 3 dni.

Tym samym dla spełnienia wymogu posiadania co najmniej 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wnioskodawca musi wykazać dalsze okresy wykonywania takiej pracy w wymiarze co najmniej 11 miesięcy i 27 dni.

W aktach organu rentowego znajduje się zaświadczenie wydane przez (...) Agencję (...) oraz zaświadczenie wydane przez (...) sp. z o.o. Centrum (...), z których wynika, iż w spornym okresie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w szczególnych warunkach na statkach morskich w żegludze międzynarodowej jako członek załogi, a zatem pracę, o której mowa w poz. 4, działu VIII, wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm., nazywanego dalej rozporządzeniem w sprawie wieku emerytalnego) oraz zgodnie z wykazem stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 24 Ministra Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej, nazywanego dalej zarządzeniem resortowym.

W tym miejscu wskazać należy, iż bezspornym w sprawie było, że za sporny okres (...) sp. z o.o. w G. opłaciła za ubezpieczonego obowiązkowe składki na ubezpieczenie społeczne.

Organ rentowy zakwestionował ww. zaświadczenia, z których wynika, iż ubezpieczony w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach wskazując, że podmioty, które wystawiły te zaświadczenia nie można uznać za płatników składek, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmioty uprawnione do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tym miejscu zauważyć należy, że przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych definiuje jako płatnika składek pracodawcę (o którym mowa w art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), wyłącznie w kontekście wprowadzonego ustawą pomostową obowiązku uiszczania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 29 i art. 35-40 ustawy o emeryturach pomostowych). W związku z tym obowiązkiem, od dnia 1 stycznia 2009 r. płatnik składek musi prowadzić wykaz stanowisk pracy na których wykonywana jest praca w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze oraz prowadzić ewidencję pracowników wykonujących takie prace, za których jest zobowiązany odprowadzać składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 41 ust. 4 i 5 ustawy o emeryturach pomostowych).

Skoro przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, definiuje pojęcie płatnika składek na Fundusz Emerytur Pomostowych na potrzeby ich poboru, a obowiązek składkowy powstał od dnia 1 stycznia 2009 r. to błędne

jest stanowisko, iż przepis ten ma zastosowanie do kwalifikacji pracy w warunkach szczególnych przypadającej przed dniem 1 stycznia 2009r.

Brak podstaw do stosowania przepisu art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych do stanów sprzed dnia 1 stycznia 2009 r. wynika także z porównania jego konstrukcji z normą zawartą w art. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, w której prawodawca wyraźnie wskazał, iż za pracownika należy uważać nie tylko ubezpieczonego, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1, 2 lit. a i ust. 6 pkt 2 ustawy systemowej, podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ale także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu pracy w warunkach szczególnych podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Z powyższego wynika, iż gdyby ustawodawca, chciał objąć zakresem normy art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych inne, niż wymienione w nim podmioty bądź "rozszerzyć" zakres czasowy jego stosowania to wyraźnie dałby temu wyraz w przepisie.

Odnosząc się natomiast do art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych podnieść należy, że przepis ten wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2009 r., a zatem nie znajduje zastosowania do zaświadczeń o okresach pracy w warunkach szczególnych przypadających przed tą datą. Tym samym, wbrew stanowisku apelującego, przepis art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych nie daje podstaw do podważania miarodajności świadectw wykonywania prac w szczególnych warunkach, w przedmiotowej sprawie błędnie nazwanych przez (...) Agencję (...) zaświadczeniem.

Sąd w pełni podziela stanowisko, zgodnie z którym zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów wykonywania za granicą u zagranicznych pracodawców prac wymienionych w wykazach stanowiących załączniki do ustawy o emeryturach pomostowych, zależy od uznania tych okresów za okresy składkowe (por. wyroki S.N.: z dnia 5 marca 2003 r. w sprawie II UK 196/02, publik. LEX nr 78191 i z dnia 1 czerwca 2010 r. w sprawie II UK 5/10, publik. LEX nr 589882).

Począwszy od listopada 1985 r., gdy jednoznacznie został uregulowany obowiązek i zasady pokrywania (refundowania) składek na ubezpieczenie społeczne w Polsce za pracowników skierowanych do pracy za granicą, okresy zatrudnienia u pracodawców zagranicznych mogą być uznane za składkowe okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w Polsce na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm., nazywanej dalej ustawą emerytalną), jeżeli zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce (por. uzasadnienie wyroku S.N. z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie II UK 329/09, publik. LEX nr 987730).

Poczynając od dnia 1 stycznia 1985 r. obowiązywała uchwała Nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984 r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M. P. z 1984 r. Nr 23, poz. 157 z późn. zm., dalej uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy).

Uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy razem z zarządzeniem Ministra Finansów z 27 grudnia 1984 r. w sprawie zasad ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat (M. P. Nr 30, poz. 208 z późn. zm., dalej zarządzenie), uzupełniając się wzajemnie, tworzyły spójną regulację, z której wypływał obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia obywateli polskich skierowanych do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Stosownie do treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985 r., jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego miesięcznie kwotę w złotych, odpowiadającą 28% średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym.

W myśl art. 26 pkt 2, obowiązującej od dnia 31 grudnia 1989 r. do dnia 30 listopada 1991 r., ustawy z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989 r. Nr 75, poz. 446 z późn. zm., nazywanej dalej ustawą o zatrudnieniu)

zatrudnienie obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych jest realizowane na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Przepis art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu stanowił, że jednostka kierująca, realizująca zatrudnienie na podstawie umów, o których mowa w art. 26 pkt 2, jest obowiązana przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składkę na ubezpieczenie społeczne za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą, wymierzona od przeciętnego wynagrodzenia w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce.

Tym samym zasadne jest przyjęcie, że w spornym okresie (...) sp. z o.o. w G. jako jednostka kierująca opłacała składki na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości wskazanej, kolejno: w treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985 r. i w treści art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego za pośrednictwem (...) sp. z o.o. u pracodawców zagranicznych jest okresem składkowym, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej.

Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne jest również ustalenie, czy praca wnioskodawcy w spornym okresie zatrudnienia za granicą u pracodawcy zagranicznego stanowi pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Podkreślenia wymaga, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy "o szczególnym charakterze" lub "w szczególnych warunkach" nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (por. wyrok S.N. z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II UK 164/11, publik. LEX nr 1171289).

Stosownie do definicji zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, mogące z wiekiem z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, stawiające przed pracownikami - mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej - wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony wykonywał w spornym okresie pracę za granicą na statku morskim w żegludze międzynarodowej u pracodawcy zagranicznego, wobec czego świadczył pracę w szczególnych warunkach, o której mowa w poz. 23 "Prace na statkach żeglugi morskiej" wykazu prac w szczególnych warunkach, stanowiącego załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Stwierdzić zatem należy, iż pracę tę uznać należy za pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Zaznaczyć w tym miejscu należy, że do wymaganego przez art. 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych na dzień wejścia tej ustawy w życie, tj. na dzień 1 stycznia 2009 r. co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych podlegają zaliczeniu te okresy wykonywania prac w szczególnych warunkach za granicą u pracodawców zagranicznych, które stanowią okresy składkowe w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lub art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy emerytalnej, co ma miejsce w przedmiotowej sprawie.

Po doliczeniu do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uznanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych spornego okresu zatrudnienia wnioskodawcy za granicą u pracodawcy zagranicznych za pośrednictwem (...) sp. z o.o. w G. od 14 marca 1985 roku do dnia 7 listopada 1986 roku, łączny okres pracy

wnioskodawcy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, na dzień 1 stycznia 2009 r. przekracza wymagane 15 lat.

Mając powyższe na uwadze, Sąd doszedł do wniosku, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury pomostowej.

W konkluzji, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz cytowanych wyżej przepisów zmienił zaskarżoną decyzję ZUS i przyznał Z. K. prawo do emerytury począwszy od dnia złożenia wniosku.

SSA w SO H. Witkowska – Zalewska